

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2024 – 2025

Senterhagen barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (24)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

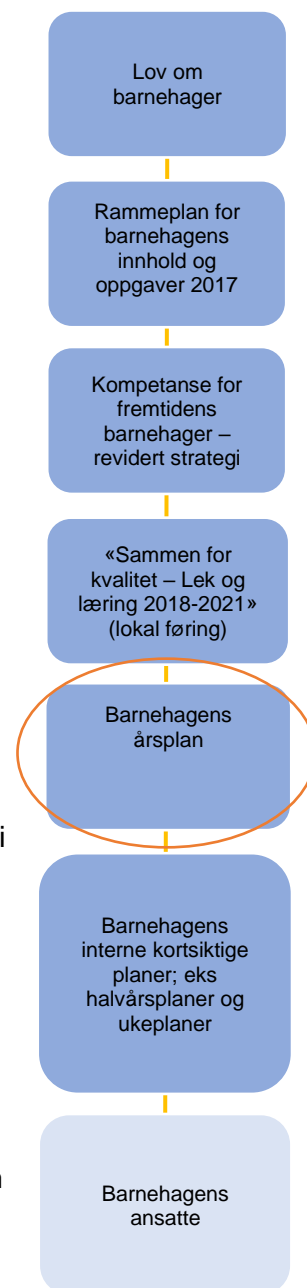
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

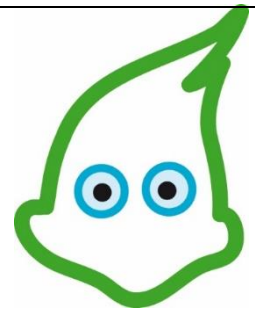

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål.....	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	9
1.3.1 Ser barnet	9
1.3.2 Varme	9
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring.....	10
2.1 Tilknytning	10
2.2 Lek	10
2.3 Læring	11
2.4 Barns medvirkning	12
2.5 Vennskap og felleskap	13
2.6 Mangfold	13
3.0 Barnehagens tema/prosjekt.....	14
3.1 Fagområder	14
3.1.1 Språk som basiskompetanse.....	14
3.1.2 Matematisk kompetanse	14
3.2 Digitale verktøy	15
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	15
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	15
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	16
4.2.1 Dokumentasjon	16
4.2.2 Vurdering	16
4.2.3 Oppfølging	17
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	17
I. Barnesyn og læringssyn	18
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	18
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring	19
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	21

V.	Overganger	25
a.	Tilvenning i barnehagen	25
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	25
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	25
VI.	Foreldremedvirkning	26
VII.	Bærekraftig utvikling	27
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	28
IX.	Barns seksuelle helse	29

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

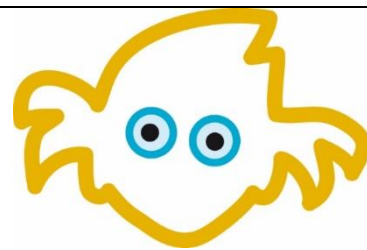
Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

1.1 Struktur og organisering

Senterhagen barnehage har eksistert som privat barnehage i 37 år. Fra 1.august 2023 overtok Bergen kommune som eier av barnehagen.

Senterhagen barnehage er en 6 avdelings barnehage som holder til i lokaler på Bergen Racketsenter. Barnehagen ligger i en egen del av bygget og avdelingene er fordelt på tre etasjer.

Bjørnehiet:	9 barn i alderen 1-2 år	- ligger i første etasje
Revehiet:	9 barn i alderen 1-2 år	- ligger i første etasje
Humblebolet:	19 barn i alderen 2-6 år	- ligger i første etasje
Maurtuen:	21 barn i alderen 2-6 år	- ligger i første etasje
Utsikten:	19 barn i alderen 2-6 år	- ligger i andre etasje
Loftet:	21 barn i alderen 2-6 år	- ligger i tredje etasje

Friluftsliv og fysisk aktivitet har en fremtredende plass i Senterhagen Barnehage. Vi har et flott turterreng i umiddelbar nærhet.

I lek og samspill med andre gjør barnet seg erfaringer og tilegner seg kunnskap om seg selv og verden rundt seg.

Vi legger vekt på varierte erfaringer og opplevelser, innen friluftsliv og fysisk aktivitet.

Grunnlaget for en fysisk aktiv livsstil i voksen alder, etableres bl.a. gjennom erfaringer man får med kropp og bevegelse i unge år. Barn i bevegelse er glade barn, og et balansert forhold mellom utfordringer og mestring er motiverende og bidrar til et positivt selvbilde.

I Senterhagen Barnehage har vi:

- God plass, med store fine lokaler
- Turdag hver uke for alle avdelingene.
- Egne turgruppe for førskolebarna med fjellklatring
- Egen lekeplass for barna på småbarnsavdelingene
- To ganger i året arrangerer vi sykkeluke
- I januar og februar har vi karnevalsprosjekt for barna på aldersblandet avdeling. Parallelt har småbarns avdelingene eventyr prosjekt, og avslutter med en felles trollfest.
- Skidag for førskolebarna
- Overnattingstur under åpen himmel for førskolebarna.

1.2 Metodevalg

Rammeplan for barnehagen sier at personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter i sitt arbeid. Disse arbeidsmåtene skal tilpasses enkeltbarn, barnegruppe og lokalmiljø.

Vi legger til rette for mye frilek. I tillegg brukes styrt lek, spillgrupper, temasamlinger- både for hele avdelingen, men også i mindre grupper. Avdelingene har en fast turdag i uken og vi har egne turer for de eldste barna.

Det pedagogiske arbeidet skjer på flere arenaer. Barnehagens innhold blir dermed variert og bidrar til å skape engasjement, interesse, motivasjon og tilføre nye erfaringer og opplevelser for barn og ansatte.

Samspillsmetoden Dialog

Senterhagen barnehage har jobbet med samspillsmetoden Dialog siden 2002.

Det innebærer at styrer og alle pedagogiske ledere har gjennomgått ekstern opplæring, og har veilederkompetanse innenfor Dialog. De øvrige ansatte har kurs i grunnversjonen av metoden.

Dialog er jevnlig tema på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager.

Vi tilrettelegger for Dialogkurs for førskolebarna, der vi kan reflektere over det sosiale samspillet barn-barn, barn-voksen. Barna lærer å ta andres perspektiv, men det er også en bevisstgjøring over egne tanker, behov og meninger. Det å bli bevisst på hvordan en selv påvirker andre i ulike situasjoner er viktig både hos barn og voksne. Videre har vi fokus på å ta hensyn til hverandre, og ikke minst gleden av å være sammen med andre.

ICDP

I kommunale barnehager i Bergen er ICDP valgt ut som forebyggende program som skal bruke i arbeidet med det psykososiale miljøet. Ansatte i Senterhagen barnehage vil etter hvert bli kurset i dette, to fra hver kommunale barnehage blir sertifisert som ICDP veiledere. ICDP veilederne tar ansvar for implementering av programmet på egen arbeidsplass. Programmet har mange fellestrekk med samspillsmetoden Dialog.

Røde og grønne tanker

I Senterhagen Barnehage bruker vi «Grønne tanker- Glade barn», som er utviklet som psykologisk førstehjelp for barnehagebarn. Materiellet er laget av psykologspesialist Solfrid Raknes.

«Tankene som svirrer rundt i et barnesinn, er avgjørende for barnets følelser, handlinger og utvikling. Det man lærer om følelser og tanker som liten, kan brukes i mange situasjoner og relasjoner underveis i livet. Barn kan øve seg på å gi seg selv og andre oppmuntring, trøst og støtte. De kan lære å tenke om seg selv og andre med vennlighet og respekt. Barn trenger hjelp av voksne for å utvikle sin bevissthet rundt tanker og følelser og hjelp til litt etter litt klare seg godt selv. Foreldre er vanligvis barnas viktigste omsorgspersoner, rollemodeller og lærere. De voksne i barnehagen kan også bety mye for barnas utvikling. Det man lærer når man er liten, danner fundamentet for videre liv og læring.

Trivsel, læring og helse påvirkes av det man opplever, og hvordan man forholder seg til det som skjer. Å utvikle omsorg for seg selv og for andre gjør gode dager mer gøy og vanskelige dager litt lettere å takle. Å snakke pent til seg selv er en del av det å utøve god egenomsorg.

Samtalene et barn har meg seg selv og de rundt seg, kan stimuleres og adresseres direkte. Samtalene kan fremme trygghet, glede og tilhørighet. Barn kan øve på å bli en god venn for seg selv, en venn som støtter og trøster når livet er vanskelig, og fryder seg når mye går bra.»

«Tanker som hjelper deg til å bli trygg og glad, kalles grøntanker.

Grønn, denne bamsen her, tenker grøntanker hele tiden.

Tanker som lurer deg til å bli mer redd, trist og sint enn du trenger, kalles rødtanker.

Rød, denne bamsen her, tenker rødtanker hele tiden.

Alle mennesker tenker både rødtanker og grøntanker.

Du kan øve på å undersøke om en tanke er rød eller grønn.

Da blir du klokere!»

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

- «Mennesket er vår største verdi» - barn, foreldre og ansatte er det viktigste vi har.
- Samspillet mellom foreldre, barn og ansatte er en forutsetning for at barna skal få en god og trygg tid i barnehagen.
- I det pedagogiske arbeidet vårt vektlegger vi samspillmetoden Dialog. Det å se barnet i en subjekt- subjekt relasjon, og møte dem med respekt gir grunnlag for en god utvikling.

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

- Barna får utvikle seg i sitt tempo, skape vennskap, og bli trygg på seg selv.
- Vi anerkjenner og ivareta barndommens egenverdi
- Barna får ta del i daglige gjøremål som å forberede måltider, dekke bord, være miljøhjelper og ha en aktiv rolle i samlinger. Det gir mestring og glede.

1.3.2 Varme

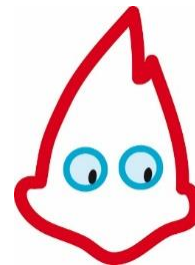
«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

- Vi legger vekt på å være sensitive overfor barna og romme deres følelser, slik at relasjonen oppleves god, trygg og forutsigbar.
- Vi legger vekt på å skape gode læringsarenaer der barna får utforske, undre seg, oppleve og eksperimentere sammen med varme voksne i trygge omgivelser.
- Vi er til stede og støtter barna i den frie leken. Det gir rom for valg ut fra barnas ønske. Gode og trygge rammer i leken gir barna mulighet til kreativitet og samspill.

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

- Vi fremmer respekt for menneskeverdet.
- Barn og voksne skal vise gjensidig respekt for hverandre. Det at vi er ulike skal være en berikelse og ikke en begrensning.
- Barna skal få oppleve at deres mening og tanker er viktige. Det at vi kan være uenige, og at vi må akseptere en felles beslutning gir barna viktige erfaringer.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Norsk psykologforening skriver om tilknytning: «*Tilknytningsrelasjonene tidlig i livet er på en måte barnets grunnopplæring i: «hvem er jeg, hvilken verdi har jeg og hvordan kan jeg være sammen med andre?»»*

Varme og trygge voksne er et grunnleggende behov hos barn. En trygg tilknytning innebærer blant annet at barnet søker trøst og tar imot trøst hos den voksne.

Vi tilrettelegger for et miljø der barna kan kjenne trygghet, omsorg og varme ved at de ansatte er tett på, at de er sensitive på barnets behov og at de viser raushet og en inkluderende holdning. Trygg tilknytning til de voksne gir barna mot til å utforske verden. De opplever at verden ikke alltid er fylt med gode følelser og opplevelser, men en trygg voksen hjelper dem til å håndtere det vanskelige og gir dem nytt mot til å utforske videre.

2.2 Lek

Leken er barnets egen livskraft, og denne kraften er svært viktig å ta vare på og utvikle. Den er av så vesentlig betydning at den er nedfelt i FN's barnekonvensjon: "Alle barn har rett til lek". Gjennom leken får barna sosial kompetanse; som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre. Når vi vet hvor viktig lek er for hele barnets utvikling, er det av vesentlig betydning at vi legger til rette for allsidig og god lek i barnehagen

Barna skal få oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. I barnehagen er læring nært knyttet opp mot lek og omsorg. I lek og samspill med andre gjør barnet seg erfaringer og tilegner seg kunnskap om seg selv, og verden rundt seg. Lekende barn lærer!

Lek er barnas undring og forskning, og den er en bearbeiding av virkeligheten. Her kan barnet uttrykke sine tanker, erfaringer, opplevelser, følelser og fantasier. Leken byr også på utfordringer som å samarbeide, dele, vente på tur, diskutere, lede, innordne seg og komme frem til løsninger. Barna får oppleve hvor krevende samhandling kan være. Barn har ulik kompetanse i forhold til lek. De voksne observerer, analyserer, støtter, deltar og beriker leken på barnas premisser. Innenfor barnekulturen er lek viktig. Ved å leke sammen overfører eldre barn innhold og ferdigheter til yngre barn

Vi deler tidvis barna i grupper for å skape gode vilkår for leken. Gjennom dagen/uken får barna oppleve ulike lekearenaer; på avdeling, på utelekeplass, i naturen og i idrettshall. Disse arenaene gir helt forskjellige muligheter for lek, og gir derfor barna et bredt spekter av lekeopplevelser og erfaringer.

2.3 Læring

I barnehagen legger vi vekt på å skape et godt læringsmiljø. Det innebærer tid til samvær med barna, og kunnskap til å gi samværet kvalitet. I det ligger det tid til å se barnet som subjekt, tid til samtale, tid til å lytte, tid til å se, tid til å oppleve, tid til å undre seg og tid til å utforske.

Barn lærer gjennom hele dagen, i uformelle og formelle lærings situasjoner. Det er derfor svært viktig at vi i personalet er bevisst på våre handlinger, hvordan vi bruker språket, og på hva vi formidler av verdier og holdninger både i hverdagsaktiviteter, her – og nå-situasjoner, lek og i de aktivitetene som er planlagt og ledet av voksne.

For å skape gode lærings situasjoner deler vi barna i grupper der barna får tilnærme seg opplevelser og utfordringer på sitt nivå. Vi bruker også ulike læringsarenaer som avdelingen, grupperom, idrettshall, nærmiljøet, skogen og byen.

	0 – 2 år	2 – 6 år	Førskolegruppen
Lek og læring	<p>Lære å leke sammen med andre og får erfaringer i å dele med andre</p> <p>Parallellek og begynnende rollelek</p> <p>Vi har eventyr som tema i januar og februar, og som avslutning på prosjektet har vi en trollfest</p> <p>På trollfesten er småbarnsavdelingene sammen, vi kler oss ut og spiser felles lunsj.</p> <p>Enkle bildebøker med og uten tekst</p> <p>Ulike prosjekter på avdelingen med utgangspunkt i fagområdene</p> <p>Fokus på lek ute</p>	<p>Rollelek</p> <p>Regellek</p> <p>Karnevalsforberedelser Barna blir delt inn i aldersbestemte grupper på tvers av avdelingene en gang i uken fra januar og frem til karnevalsdagen. De lager kostymer sammen med personalet</p> <p>Bildebøker, med og uten tekst. Rim og regler, vitser og gåter.</p> <p>Ulike prosjekter på avdelingen med utgangspunkt i fagområdene</p> <p>Fokus på lek ute</p>	<p>Fri lek står sterkt i fokus. Barnas lek er en arena for utvikling og læring og for sosial og språklig erfaring. De voksens rolle er å veilede, observere, støtte og delta aktivt for å bidra til at alle kommer seg inn i leken</p> <p>Trafikkopplæring- vi følger et pedagogisk opplegg der vi møter Tarkus og vennene hans</p> <p>Fortsettelsesbøker- barna får øvd seg på konsentrasjon</p> <p>Blyantgrep- vi øver på å skrive navn, tall og andre aktiviteter der blyantgrep står sentralt.</p>

2.4 Barns medvirkning

Fra rammeplanen:

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov.

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.»

Medvirkning i barnehagen handler om å gi barna mulighet til å påvirke sin egen hverdag og barnehagens felles liv. Det enkelte barn må ha mulighet til innflytelse både på hva som skal skje og hvordan det skal gjøres. Medvirkning handler om å bli spurt, bli lyttet til og akseptert som kompetente.

Barna i barnehagen har rett til å være med på å medvirke til sin egen hverdag. Å medvirke for barn er å "virke med". Barn skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta (rammeplanen). Det å bli tatt med på råd, det å bli hørt og bli tatt på alvor styrker barnas selvbilde og selvfølelse. I tillegg en opplevelse av å kunne bidra i sin egen hverdag sammen med de andre i gruppen. F.eks.

- Velge sanger
- Velge tema
- Velge bøker
- Velge tema og snakke om, som f.eks. opplevelser, interesser osv.
- I leken både ute og inne bestemmer barna hva og hvem de vil leke med
- Demokratiske valg, flertallet bestemmer. Eks. Turdag – hvor går veien?
- Påkledningskort for førskolebarna - kjenne på været, vurdere, kanskje diskutere med en voksen om hva som er fornuftig påkledning ute, og så ta en egen beslutning.

I barnehagen er det barn fra 1-6 år, noe som gir ulik forutsetning for hvilke valg de kan være med på.

Det er viktig at barna kan oppleve at de voksne er lydhøre og kan endre sine planer og følge opp noe som engasjerer mer der og da.

Medvirkning er også at de voksne er sensitive for det barn gir uttrykk for verbalt og nonverbalt. Det kan for eksempel handle om voksne som ser om barnet er ukomfortabelt i gitte situasjoner, eller registrerer om noe er spesielt viktig for et barn uten at det kan sette ord på det. Barnas interesser og uttrykk for hva som er viktig for dem fører også til tilrettelegging av det fysiske miljøet. Medvirkning handler også om at de får være med å påvirke dagsrytmen i barnehagehverdagen etter barnas behov for mat og søvn.

Medvirkning er ikke å innfri alle ønsker. Barn vet ikke alltid konsekvenser av det de ønsker seg. Det er de voksne som holder i rattet og sitter med ansvaret. Medvirkning handler også om at de voksne ikke bare skal vente å se hva barnet er opptatt av, men bidra aktivt til å inspirere og utfordre barna til nye aktiviteter. Barna viser ofte interesse både verbalt og nonverbalt for den aktiviteten den voksne gjør ved å spørre "hva gjør du?".

2.5 Vennskap og felleskap

Alle barn skal få erfare å være betydningsfull for fellesskapet og være i positivt samspill med barn og voksne. Leken er den viktigste arenaen for utvikling av vennskap og sosialt felleskap.

Vennskap og tilhørighet er noe av det viktigste i et barns liv. Å oppleve dette så tidlig som mulig kan ha betydning for hvordan barnet senere tilpasser seg sosialt og emosjonelt. Vennskap oppstår ikke alltid av seg selv. Det er derfor viktig at vi i barnehagen hjelper barna med å skape relasjoner og inkludere barn i fellesskapet.

Gjennom observasjon og barnesamtaler undersøker vi om barna opplever å ha en eller flere venner i barnehagen. Vi legger til rette for at barna selv kan velge venner, men samtidig stimulere for at man kan ha flere venner, og at et større felleskap kan gi andre opplevelser og kvaliteter. Vi er bevisste på å tillate en viss posisjonering barn imellom, som er en del av det å vokse opp til et robust og empatisk menneske. Samtidig reagerer vi umiddelbart på systematisk plaging og fornedring, og følger opp dette med tiltak. Barna skal oppleve at et inkluderende felleskap innebærer at alle er velkomne i fellesskapet og skal bli godtatt som den de er, men at ikke alle former for atferd blir akseptert.

2.6 Mangfold

Vi arbeider for at barnehagen skal være et inkluderende felleskap der mangfold og gjensidig respekt er sentrale verdier. Alle barn i barnehagen har en lik rett til å være deltakere i fellesskapet, uavhengig av kjønn, funksjonsnivå, alder, kultur, språk, religion og familiebakgrunn. Inkludering ivaretar barnas behov for sosial samhandling og tilhørigheten i en gruppe. Målet med inkludering er ikke likhet, men mangfold og respekt for ulikhet. Selv om vi er ulike er vi like mye verdt som mennesker.

Mangfold handler om at det er ulike måter å leve livet som menneske på, og at den ene ikke trenger å være mer rett enn den andre. Vi ønsker å ha et ressursorientert syn på mangfold, der vi ser på hva mangfoldet kan tilføre barnehagen og hvordan det kan utvide våre perspektiver og gi et rikere og mer interessant felleskap der vi kan leve sammen på tross av ulikheter.

Foreldre i barnehagen har ulike behov, ønsker og forutsetninger. De har ulik sosial, kulturell og religiøs tilhørighet, de snakker ulike språk, de har ulike familieformer, levesett og livssituasjoner. Alle kommer til barnehagen med ønsker om gode oppvekstmuligheter for barna sine. Personalet og foreldre skal arbeide for gjensidig forståelse for hverandres kultur og livssituasjon. Derfor skal vi vise hverandre respekt, åpenhet og tillit i samarbeidet om barnets beste.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

3.1 Fagområder

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

Arbeid med språk i barnehagen skal være organisert, begrunnet og basert på kunnskap. Det krever refleksjon og planlegging for å gi barna et målrettet og helhetlig språkmiljø., Kommunikasjon er viktig i samspill med andre. Det å kunne samhandle, kunne sette ord på tanker, behov og følelser gir barna kompetanse for positiv lek med andre barn. Leken er en oase for utvikling av språket. Barn lærer av hverandre, og av aktive og observerende voksne som støtter, gir mening og inspirerer.

Personalet skal invitere barna til samtaler, for eksempel i lek, aktiviteter, måltider og stellesituasjoner. Felles opplevelser med barna kan være et godt utgangspunkt for samtaler.

Musikk og sang danner et godt grunnlag for språkutviklingen og sosialt fellesskap. I tillegg gir det barna en «godfølelse» og de blir da mer mottakelige for impulsene rundt.

Det å tilegne seg språk foregår i samspill med omgivelsene. For barn som skal lære flere språk gir det gode utviklingsmuligheter både på sitt morsmål og sitt andre språk.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Vi ønsker at barna skal være kreative og skapende, og at arbeidet med fagområdet stimulerer barns undring, nysgjerrighet og motivasjon til problemløsning.

Barna skal utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begrep, og leke og eksperimentere med tall, mengder og telling.

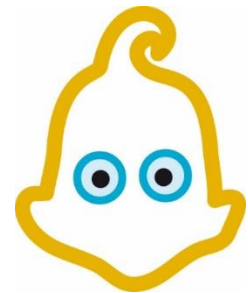
Barna skal få bruke kroppen til å utvikle romforståelse, og få erfare størrelser i sine omgivelser og sammenligne disse. De skal få undersøke og gjenskape ulike former og sortere dem på ulike måter.

De ansatte skal formidle gleden ved matematikk, og gi barna inspirasjon og kunnskap om at matematikken er overalt.

3.2 Digitale verktøy

Digitale verktøy skal være en del av arbeidsmåtene i det pedagogiske arbeidet i barnehagen, og skal bidra til et mer allsidig læringsmiljø for barna. Vi ønsker at teknologien skal støtte opp under lek, læring og kreativitet, og at det kan være en kilde til en skapende kraft for barna, både sammen med voksne og sammen med andre barn.

Personalet skal vise god dømmekraft og godt faglig skjønn når digitale verktøy brukes i det pedagogiske arbeidet. Vi skal gi barna en gryende forståelse for godt nettvett og etiske utfordringer knyttet til digitale medier, som f. eks personvern, bildebruk og opphavsrett.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Siste foreldreundersøkelse viste at mange foreldre er usikre på om barna får medvirke i barnehagen. Det er noe av grunnlaget for at vi har bestemt oss for å arbeide spesielt med barns medvirkning.

Vi har søkt og fått tildelt midler gjennom Regional kompetanseordning (Rekomp). Dette innebærer et samarbeid med Høgskolen i Vestland (HVL), og gir oss økt mulighet til å fordype oss i temaet over tid.

Vi ønsker å:

*Skape en felles forståelse i personalgruppen om hva barns medvirkning innebærer, og hvilke konsekvenser det får for praksis.

- Sensitivitet for barnas signaler, verbalt og nonverbalt
- Tilrettelegging for lek
- Innredning
- Forskjellen på medvirkning og medbestemmelse
- Demokrati

*Gi barna en forståelse for at de kan være med å påvirke, og hvordan de kan påvirke sin hverdag.

*Legge til rette for at foreldrene får mulighet til å komme med innspill.

Gi foreldrene innsikt i hvordan barnehagen forstår barns medvirkning, og hva det innebærer i praksis/hverdagen.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

Barnehagen skal være et sted der man som ansatt lærer og er i utvikling. Ulike tema vil være i fokus for å styrke barnehagens arbeid, og sørge for god forankring og begrunnelse for arbeidet som gjøres.

4.2.1 Dokumentasjon

For å kunne dokumentere må man iaktta, lytte, reflektere og tolke systematisk. Ved å dokumentere, lærer vi mye om hvordan barn tenker, hvilke kunnskaper de har, hva de er opptatt av og hvordan de opplever verden rundt seg.

Vi dokumenterer arbeidet gjennom årsplan, avdelingenes periodeskriv, observasjoner, praksisfortellinger, vurderingskryss og prosjektdokumentasjon. Videre skriver vi referater fra interne og eksterne møter.

Når det gjelder dokumentasjon som **prosess**, handler det om å bruke materialet for å vurdere, tolke og reflektere over det pedagogiske arbeidet.

Aktiv bruk av dokumentasjon hjelper oss å fange barneperspektivet og dermed bidra til å fremme barns medvirkning i barnehagen. Via arbeidet med dokumentasjon, ønsker vi å gjøre hver enkelt ansatt mer bevisst i forhold til eget barnesyn, egen refleksjon og egen praksis, samt i forhold til kvaliteten på det faglige innholdet i barnehagen.

Personalet bruker ulike metoder og materiell for å observere barns utvikling. Det danner grunnlag for pedagogisk og praktisk tilrettelegging for enkeltbarn og hele barnegruppen.

4.2.2 Vurdering

Systematisk vurderingsarbeid gir personalet grunnlag for å se om arbeidet vi gjør er i tråd med årsplan, rammeplanen og barnehageloven.

Personalet reflekterer sammen rundt begrepet barns medvirkning på avd. møter, personalmøter, planleggingsdager og Rekomp-møter.

Ved at barn, foreldre og personalet deltar aktivt i vurderingsarbeidet, legger vi grunnlag for refleksjon, diskusjon, læring, fornyet kunnskap, utvikling og endret praksis.

Barns medvirkning er sentralt, og vi søker å få mest mulig informasjon direkte fra barna på deres utbytte av oppholdet i barnehagen.

4.2.3 Oppfølging

Oppsummering av vurderingsarbeidet avgjør hva vi vil fokusere på i det videre arbeidet. Det skal munne ut i konkrete handlinger og tiltak, som pedagogene har ansvar for å følge opp. Oppfølgingen videre innebærer å undersøke om de konkrete handlingene og tiltakene har ønsket effekt, og at vi klarer å opprettholde endret praksis..

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

I arbeidet med «Barns medvirkning» vil foreldre bli involvert gjennom forventningsavklaring, felles refleksjon, og informasjon på foreldremøter og via Vigilo. De blir invitert til å kommentere og/eller gi tilbakemeldinger på barnehagens arbeid med prosjektet.

Vi samtaler med barna, både i gruppe og individuelt, både usystematisk og systematisk.

Den/de voksne er lydhøre og sensitive for barnas uttrykk både verbale og nonverbale. Barna skal oppleve at det de uttrykker skal bli lyttet til og noen ganger også føre til endring.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Barnesyn

Barnesyn defineres som hvordan den voksne oppfatter, møter og forholder seg til barna som personer. Vårt barnesyn tar utgangspunkt i et humanistisk syn på mennesker, der subjekt – subjekt relasjonen er sentral. Å behandle barn som subjekt skaper en gjensidighet og trygghet i relasjonen der det etterstrebes likeverdighet mellom deltagerne. Det er med på å styrke barnas selvfølelse og mentale helse.

Barn skal få være seg selv. Da er det viktig at vi prøver å forstå og tolke deres tanker, følelser, perspektiv og meningsuttrykk. Meningsuttrykk kan være språklig, kroppslige handlinger og nonverbal kommunikasjon.

Det å betrakte barn som personer forutsetter respekt for barnet og for barnets verdighet. (Hundeide 2010)

Læringssyn

Et tradisjonelt, snevert læringsbegrep er ikke tilstrekkelig når en snakker om læring i barnehagen. Vi ser på læring i et videre perspektiv; en helhetlig tilnærming der man ser omsorg, lek og læring i sammenheng.

Det er mye god læring i god omsorg og omvendt. Omsorg er grunnlaget for en sunn utvikling og er nært knyttet til trygghet, helse, danning, lek og læring. Samtidig er gode læringsprosesser med å styrke barnas selvbylde og gi dem gode forutsetninger for lek.

Barn lærer gjennom lek og samvær med mennesker. Det de lærer om seg selv, om andre, om samspill og om verden rundt seg, er med på å skape mening i barns liv.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Samspillsmetoden Dialog bygger på et humanistisk syn på mennesket hvor alle individ er like mye verd. Subjekt- subjekt relasjonen står i sentrum. Vår tanke er at følelser ikke kan bestrides, og at mennesker bør møtes mer på følelser enn atferd. Alle mennesker har positive ressurser som kan hentes frem og som kan bidra til endring. Dialog har til hensikt å sensitivisere og bevisstgjøre mennesker for de sidene av samspillet som er særlig viktige for å fremme utvikling.

Dette skal komme tydelig fram i vårt arbeid i barnehagen. Dialog er et redskap for bedre samspill mellom barn-barn, barn-voksen, voksen -voksen. Det er refleksjon over prinsippene og egen praksis som gjør oss bevisste på hvordan vår adferd påvirker andre, både positivt og negativt. Det er vi voksne som har ansvar for det følelsesmessige klima. For å romme hvert enkelt barn følelsesmessig må vi være sensitive på deres signaler både verbalt og nonverbalt.

Med en felles metode sikrer vi et høyt faglig nivå på det pedagogiske arbeidet. Gjennom refleksjon og bevisstgjøring rundt egen praksis tilstreber vi å gjøre barnehagen til et godt sted å være både for barn og voksne.

Metoden er bevisstgjørende i forhold til holdninger vi har til hverandre. Vi sier om barn at vi "må behandle dem ulikt for å behandle dem likt". I det ligger det at for å oppnå en rettferdig behandling av barna må vi behandle dem ulikt basert på deres ståsted.

De 7 prinsippene i samspillmetoden Dialog er en forenkling av avgjørende utviklingspsykologiske prosesser mellom mennesker.

7 Prinsipper for godt samspill:

1. Vis at du bryr deg
2. Juster deg
3. Snakk hyggelig om det den andre gjør eller er opptatt av
4. Gi ros og anerkjennelse
5. Felles fokus
6. Gi mening
7. Sett positive grenser

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Danning er en livslang prosess som handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og bli kjent med seg selv i samspill med andre mennesker.

For å fremme **danning** skal barna lære og erfare:

- At det ofte lønner seg å vente på tur, og inngå kompromisser i konfliktsituasjoner og i lek og samarbeid med andre
- Å hevde seg selv og egne meninger på en god måte, og tørre å stå imot gruppepress.
- Å være en blant mange andre, knytte vennskap til andre barn, og få utvikle sin lekekompetanse.
- At valgene de tar får konsekvenser for barna selv og de andre rundt dem.
- Å ha en god tilknytning slik at de kan utvikle gode relasjoner til både barn og voksne.
- Å oppleve å la seg rive med i lek, glede og humor.
- Verdien av å være en del av et fellesskap

Gjennom **leken** får barna sosial kompetanse: som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre. Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. I barnehagen er **læring** nært knyttet opp mot lek og **omsorg**. I lek og samspill med andre gjør barnet seg erfaringer og tilegner seg kunnskap om seg selv, og verden rundt seg. Lekende barn lærer!

Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

Ved å dele måltid sammen vil barna få øve seg i prososiale ferdigheter som å sende maten rundt bordet og hjelpe de som er yngre med å smøre på skiven. Vi har smørelunsj der barna velger hva de vil ha på skiven sin. I tillegg har vi kafe på avdelingene der barna forteller den voksne som lager til maten hva de vil ha.

	Småbarn	Stor avdeling	Førskolegruppen
Lek og læring	<p>Lære å leke sammen med andre og får erfaringer i å dele med andre.</p> <p>Parallellek. Barna sitter ved siden av hverandre og leker samme lek.</p> <p>Trollfest. Småbarnsavdelingene slår seg sammen og har en fellessamling og felleslunsj.</p> <p>Enkle bildebøker</p>	<p>Rollelek</p> <p>Regellek</p> <p>Karnevalsforberedelser Barna blir delt inn i aldersbestemte grupper på tvers av avdelingene en gang i uken fra januar og frem til karnevalsdagen. De lager kostymer sammen med de voksne.</p> <p>Bildebøker, med og uten tekst.</p>	<p>Regellek Voksenstyrt og fri lek Trafikkopplæring</p> <p>Karnevalsforberedelser Førskolebarna har en egen gruppe, der de bestemmer hva de vil være på karnevalet, ut fra et gitt tema. De lager kostymene selv, og har ansvar for karnevalstoget på karnevalsdagen.</p> <p>Fortsettelsesbøker. Barna får øvd seg på konsentrasjon.</p> <p>Skrivetrening. Barna øver på å skrive sitt eget navn, og vi har fokus på blyantgrep.</p>
Danning	<p>Bli sett og forstått</p> <p>Sosial kompetanse</p> <p>Å være en del av fellesskapet</p>	<p>Forstå hvordan det er å være en av mange</p> <p>Barnet opplever seg som en del av et fellesskap</p> <p>Sosial kompetanse</p> <p>Andre tenker positivt om meg og jeg tenker positivt om andre</p> <p>Ekspone seg foran andre</p> <p>Empati</p>	<p>Utveksle ideer</p> <p>Dele med hverandre</p> <p>Stå opp for andre</p>
Omsorg	<p>Gode møte og avskjedsrutiner</p> <p>Trygge rammer</p> <p>Bli møtt på følelser</p> <p>Individuelle behov blir stimulert og ivaretatt</p> <p>Variasjon mellom aktiviteter</p>	<p>Samspill og relasjoner</p> <p>Ta egne valg</p> <p>Vennskap</p> <p>Uttrykke seg gjennom flere ulike «språk»</p> <p>Fellesskap</p> <p>Oppleve å høre til i en gruppe</p>	<p>Hjelpe til</p> <p>Justere seg</p>

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Barnehagen skal ivareta barns initiativ. Vi skal legge til rette for at barna kan få utvide sin horisont og få bredere innsikt i det de er opptatt av, ved bruk av ulike tilnæringsmåter og læringsmiljø.

Vi skal bidra til at barna får gode mestringsopplevelser ut fra eget ståsted, alder og modning. Men vi skal også gi barna noe å strekke seg etter for å kunne utvikle seg videre, og at de opplever fremgang.

Progresjonsplan over fagområdene:

Fagområdene	Småbarn	Stor avdeling	Førskolegruppen
Kommunikasjon, Språk og tekst	<p>Vi bruker språket bevisst i alle situasjoner.</p> <p>Barna skal bli kjent med bøker og ha billedbøker og pekebøker lett tilgjengelig.</p> <p>Vi skal bruke enkle sanger, rim og regler.</p> <p>Vi skal bli kjent med eventyr.</p> <p>Vi øver på å samtale med barna.</p> <p>Barna øver på å lytte til hverandre, ta imot beskjeder og vente på tur.</p>	<p>Vi skal ha den gode samtalen i hverdagen.</p> <p>Vi skal bruke bøker, sang, rim og regler, språkleker og drama til å utvikle språket videre.</p> <p>Barna skal øve på å snakke i en gruppe, fortelle litt på egenhånd, og formulere ønsker og behov verbalt.</p> <p>Barna skal bli kjent med bokstaver og tall.</p> <p>Barna skal øve på å kategorisere ulike begrep.</p> <p>Barna skal lytte til hverandre, ta imot beskjeder og vente på tur.</p> <p>Barna skal bruke språket i lek og i det å skape relasjoner</p>	<p>Barna får øve seg på å forstå humor og å leke med språket gjennom rim og regler, vitser og sanger.</p> <p>Barna skal bruke språket til å sette ord på følelser, ønsker, erfaringer og konfliktløsning.</p> <p>Barna skal bli lest for i en fortsettelsesbok.</p> <p>Barna skal få erfaring med å kjenne igjen bokstaver og tall.</p> <p>Barna skal få utforske og skape gjennom digitale uttrykksformer</p>

Fagområdene	Småbarn	Stor avdeling	Førskolegruppen
<p>Kropp, bevegelse, mat og helse</p>	<p>Vi skal legge vekt på at barna får oppleve sang, dans, musikk og grunnleggende bevegelseslek.</p> <p>Vi har sunne felles måltider, og legger vekt på måltids glede og god hygiene.</p> <p>Barna skal bli bevisst på egen kropp og øve på å klare ting selv.</p>	<p>Vi skal legge til rette for grovmotoriske og finmotoriske aktiviteter ut fra behov, interesse og mestringsnivå.</p> <p>Barna skal gjennom kroppslige utfordringer øve på å vurdere og mestre risikofyllt lek.</p> <p>Barna skal utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp. De skal videre bli trygge på at de selv bestemmer over egen kropp og hvem som kan berøre den.</p> <p>Barna skal kjenne til hva som er sunn og usunn mat.</p> <p>Barna skal øve på selvstendighet ved måltid, påkledning og toalettbesøk.</p> <p>Gå turer i barnehagens nærmiljø som byr på ulike motoriske utfordringer.</p>	<p>Vi skal tilrettelegge for allsidige fysiske aktiviteter og finmotoriske aktiviteter.</p> <p>Sette grenser og ha respekt for egen og andres kropp, og for at vi er forskjellige.</p> <p>Barna skal utvikle glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer.</p> <p>Barna skal få forståelse av hvordan vi bruker og tar vare på naturen og miljøet.</p> <p>Barna skal øve på, forstå hvilke klær som passer til været, og kle på seg selv.</p>
<p>Kunst, kultur og kreativitet</p>	<p>Introdusere eventyr og dramatisering, enkle barnesanger, musikk og dans.</p> <p>Bli kjent med ulike formingsmateriell.</p>	<p>Barna skal få muligheten til å uttrykke seg gjennom sang, dans og drama.</p> <p>Barna skal bli kjent med formingsmateriell og formingsteknikker som utfordrer skaperglede og kreativ tenking.</p> <p>Vi skal lese og dramatisere eventyr.</p> <p>Barna skal bli kjent med andre kulturer som er representert i barnegruppen.</p>	<p>Barna skal bruke ulike materialer og teknikker til forming og kunstnerisk uttrykk.</p> <p>Vi skal gi barna erfaringer og opplevelser med kultur i nærmiljøet.</p> <p>Barna skal få øvelse i å bruke fantasi og kreativitet gjennom den frie leken / rolleleken.</p>

Fagområdene	Småbarn	Stor avdeling	Førskolegruppen
Natur, miljø og teknologi	<p>Barna skal få erfaringer med de ulike endringene i naturen og omgivelsene.</p> <p>Vi skal tilrettelegge slik at barna får leke med ulike materiale som sand, vann, jord, løv, stein og lignende.</p> <p>Barna lærer om ulike dyr</p>	<p>Barna skal få erfaringer om endringene rundt oss gjennom hele året, og vi skal undre oss sammen med dem.</p> <p>Barna skal lære å ta vare på naturen og miljøet, og de skal få en gryende innsikt i hva bærekraftig utvikling er.</p> <p>Faste turdager.</p> <p>Barna skal bli kjent med ulike digitale verktøy.</p> <p>Vi skal gi barna erfaring med å bruke digitale media til å søke kunnskap og informasjon.</p>	<p>Barna skal få varierte naturopplevelser i form av lengre turer i ulikt miljø.</p> <p>Barna skal få kunnskap om naturvern, kildesortering og resirkulering.</p> <p>Barna skal få en forståelse av hvordan våre handlinger i dag har konsekvenser for fremtiden.</p> <p>Barna skal få utforske digitale verktøy.</p>
Antall, rom og form	<p>Barna skal bli kjent med tall og telling gjennom sanger, rim og regler.</p> <p>Barna skal få erfaring med sortering (rydding), lek med ulike former og motsetninger (liten-stor)</p>	<p>Barna skal øve seg på tall, telling og former.</p> <p>Barna skal få erfaring med ulike spill, puslespill, lego, klosser og annet formingsmateriell.</p> <p>Barna skal under rydding øve på å sortere og kategorisere leker og utstyr.</p>	<p>Barna skal få erfaring med form, tall, rom og mengde begrep.</p> <p>Barna skal bruke strategispill, reglespill og terningspill.</p> <p>Barna skal bruke matematikken i hverdagen; matlaging, bord-dekking, orientering, påkledning og lignende.</p>

Fagområdene	Småbarn	Stor avdeling	Førskolegruppen
Etikk, religion og filosofi	<p>Barna skal ha gode rollemodeller som viser dem gode holdninger og verdier.</p> <p>Barna skal øve på å vise hverandre omsorg, være god mot hverandre og lære begrepene, lei seg, glad og sint.</p> <p>Barna skal få oppleve tradisjoner forbundet med jul, påske og andre høytider.</p>	<p>Barna skal tilegne seg holdninger og verdier som ærlighet, ta hensyn, vise omsorg, hjelpsomhet, vente på tur og dele.</p> <p>Vi skal skape tid og rom for undring, gode samtaler og fortellinger.</p> <p>Barna deltar i aktiviteter rundt høytidene.</p>	<p>Barna skal utvikle respekt og toleranse for hverandre.</p> <p>Barna skal kjenne til at det fins ulike religioner, og at det er ulike måter å leve sammen på.</p> <p>Barna skal kjenne til at alle mennesker er forskjellige, har ulike forutsetninger og vise respekt for dette.</p> <p>Barna skal få kjennskap til hva FN`s barnekonvensjon er.</p> <p>Barna skal bli bevisst at alle har ansvar for miljøet.</p> <p>Vi skal filosofere sammen med barna om ulike spørsmål.</p>
Nærmiljø og samfunn	<p>Barna skal bli kjent med barnehagen inne og ute.</p> <p>Barna skal føle at de er den del av et fellesskap, gruppetilhørighet og oppleve at en bidrar.</p> <p>Barna skal øve på å gi uttrykk for ønsker og behov.</p> <p>Barna skal øve på å sette grenser for seg selv.</p> <p>Barna skal øve på å gå korte turer i nærmiljøet.</p>	<p>Turer i nærmiljøet.</p> <p>Barna skal oppleve et inkluderende miljø der alle blir tatt på alvor.</p> <p>Barna skal medvirke i sin hverdag ved at deres meninger blir hørt og vektlagt.</p> <p>Barna skal få utvidet forståelse for sosialt spill som et ledd i å motvirke mobbing og rasisme.</p> <p>Vi skal markere samenes nasjonaldag.</p>	<p>Barna skal lære om hvordan vi ferdes i trafikken.</p> <p>Barna skal bli kjent med barnehagens nærmiljø.</p> <p>Barn skal få en forståelse for hva et demokrati og demokratiske verdier er.</p> <p>Barna skal oppleve at alle får utfordringer og lik mulighet til deltakelse.</p> <p>Barna skal få kunnskap om samisk kultur.</p>

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Overgang fra hjem til barnehage er stor. Barnehagen representerer et sosialt og pedagogisk miljø med mange voksne og barn. Vi legger vekt på at barna skal bli godt kjent og trygge i barnehagen.

I løpet av våren inviteres foreldre og barn til besøk i barnehagen. Småbarnsavdelingene arrangerer leketreff i barnehagen før sommeren.

De ansatte sørger for at barn og foreldre får all den hjelp og støtte de trenger for at barnet skal få en trygg og god start i barnehagen. Det er viktig at vi bruker god tid på tilvenningen. Barnet skal få tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

. For noen barn kan overgang fra en avdeling til en annen by på utfordringer. Barna skal bli kjent med nye voksne, nye barn og ny avdeling, samt at dagen og uken kan ha ulik organisering fra det de er vant til.

Vi bruker våren på å la overgangen bli så myk som mulig. Vi lar barna bli kjent med det fysiske miljøet og de ansatte på ny avdeling. Dette gjøres ved samvær ute og å besøke avdelingen. Barnehagen legger opp til at overgangen skal føles trygg og god, at både barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med personale og barn på ny avdeling.

Pedagogene har overføringsamtaler seg imellom når barn bytter avdeling slik at ny avdeling kan tilrettelegge best mulig for de nye som kommer.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Skolestart er en milepæl i et barns liv, men overgangen fra barnehage kan for noen barn oppleves både skremmende og vanskelig. Det kan også gjelde for foreldrene som er vant med tett dialog hver dag med personalet, og som møter et system der man ikke lenger har så tett oppfølging. Det er derfor viktig at barnehagen i samarbeid med skolen forbereder familiene best mulig på denne overgangen.

Skolefritidsordninger er et sted der mange av barna skal være, og det er like viktig å forberede dem på dette som på selve skolesituasjonen.

Vi i barnehagen kan bidra til å gjøre overgangen lettere for barna ved å gi dem et godt grunnlag og motivasjon til å begynne på skolen. Vi skal jobbe med å gjøre barna selvstendige og trygge på seg selv. Vi skal vekke evnen og lysten til læring ved å gi dem nok utfordringer og pirre deres nysgjerrighet. Det skal være en del aktiviteter i barnehagen som er forbeholdt førskolebarna. Aktiviteter der de får ansvar og aktiviteter som gir dem ferdighetene de trenger for å møte sin nye hverdag.

En av pedagogene har samtale og møte med de ansatte på Fjellsdalen skole. Der får vi informasjon om hva som forventes av barn som skal begynne i 1. klasse, og hva vi må forberede barna på.

I løpet av vårhalvåret kommer 3.klassingene fra Fjellsdalen skole på besøk og forteller litt om hva som skjer i løpet av en skoledag. Etterpå kan barn stille spørsmål som de har laget på forhånd. Førskolebarna går også på besøk på skolen sammen med ansatte fra barnehagen. Der får de møte lærere, ansatte på SFO og elever i 1. klasse. De får også være med i en klassesstime og delta i et friminutt.

Barn som skal begynne på andre skoler enn Fjellsdalen får informasjon og invitasjon fra sin skole.

Hvis barn trenger ekstra oppfølging, må man ha samtykke fra foreldre for å kunne ta det opp med skolen. Dette gjøres i god tid slik at møtet med skolen skal bli så positivt som mulig fra start av.

VI. Foreldremedvirkning

Barnehagen skal være ett supplement til barnas hjem. Samarbeidet mellom barnehage og hjem skal være preget av trygghet og omsorg. Tydelighet på hvor langt barnehagens engasjement og ansvar rekker, og hva man forventer av foreldre, er viktige faktorer som må avklares tidlig i samarbeidet. For å utvikle dette samarbeidet kreves tid, tillit, raushet og respekt. Foreldre skal kunne stille spørsmål rundt hvordan barnehagen blir drevet og de skal kunne påvirke barnehagens innhold.

Å ta imot en barnehageplass og betro barna til oss, er en tillitserklæring som vi må arbeide for å ta vare på. Barna skal kunne kjenne stolthet for hjemmet sitt, familien sin og barnehagen sin.

Et godt samarbeid med foreldrene er viktig med tanke på kvalitetssikring i barnehagen. Gjennom den daglige kontakten mellom foreldre og personale utveksles det praktisk informasjon om barnet og vi har muligheter for å ordne ting underveis.

Kort tid etter at barnet har begynt i barnehagen har vi oppstartsamtaler.

Barnehagene har foreldremøte om høsten, og det blir holdt utviklingssamtaler i løpet av vårsemesteret.

På utviklingssamtalen utveksles informasjon om barnets utvikling og trivsel. Foreldre oppfordres til å ta kontakt med personalet dersom de ønsker samtaler utover dette.

Gjennom årlige brukerundersøkelser har foreldrene anledning til å kunne påvirke innholdet og gi tilbakemeldinger som barnehagen kan dra nytte av. Vi ønsker at barnehagen skal være i utvikling på alle nivåer, det er derfor svært viktig og nyttig for oss at foreldre svarer på brukerundersøkelser.

Vi bruker Vigilo for å gi foreldre praktisk informasjon fra barnehagen.

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

(Barnehageloven § 4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg)

FORELDRERÅDETS ARBEIDSUTVALG:

Foreldrerådet består av alle foresatte i barnehagen. Foreldrerådet skal i samsvar med barnehageloven, velge to representanter til barnehagens samarbeidsutvalg. Dette blir gjort i forbindelse med foreldremøtet om høsten.

Alle foreldrene i barnehagen kan henvende seg til foreldrerepresentantene med saker de ønsker skal bli tatt opp, enten foreldre imellom, eller i samarbeidsutvalget.

Foreldrene velger representanter fra hver avdeling til å sitte i foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU)

Disse representantene utgjør en arbeidsgruppe som står fritt til selv å ta initiativ til arrangementer, de kan også bli bedt om å hjelpe til under andre arrangementer.

SAMARBEIDSUTVALGET:

Samarbeidsutvalget (SU) er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

I SU har vi 2 representanter for foreldrene, 2 representanter for personalet, styrer og en representant fra kommunen. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Utvalget skal bli forelagt og har rett til å uttale seg i saker som er av viktighet for barnehagens innhold, virksomhet og forhold til foreldre.

VII. Bærekraftig utvikling

Vi skal gi barna en gryende innsikt i hva bærekraftig utvikling innebærer.

Ifølge FN handler bærekraftig utvikling om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine.

Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. (FNs mål for bærekraftig utvikling)

Hvordan vil vi jobbe med bærekraftig utvikling i vår barnehage?

Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter skal barnehagen legge til rette for gode opplevelser, gode erfaringer og en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling. Dette vil gjenspeiles i arbeidet med fagområdene.

Vi vil begrense og vurdere innkjøp av leker og materiell uten at det skal gå på bekostning av tilbudet til barna. Kanskje vi kan gjøre nytte av verdiløst materiale og ting vi finner i naturen til f.eks formingsaktiviteter.

Vi skal snakke om tilhørighet og respekt for naturen og hvordan vi bruker den og forlater den etter bruk. Sammen med barna skal vi undre oss over hvilke konsekvenser det vi gjør i dag vil ha for neste generasjon både når det gjelder natur, økonomi og sosiale forhold.

Aktiviteter vi vil jobbe med:

*miljøhjelpere (ordenshjelper som også har ansvar for sortering)

*kildesortering (og lære hva som skjer med det vi sorterer)

*plukke søppel

*gjenbruk av materiale, bruke det vi finner i naturen

*ta vare på leker, spill ol.

- *ikke sløse med såpe, tørkepapir
- *bruke naturen i nærområdet til opplevelser, sanseintrykk, lek og glede
- *lære om planter og dyr som er vanlig i Norge
- *begrense matsvinn
- *lære hvor maten kommer fra
- *sunt kosthold
- *«naturvakter» (pedagogisk opplegg)
- *fornybar energi
- *ta vare på oss selv og hverandre

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap. Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig. Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

Barnas Verneombud

De siste årene har vi jobbet med Barnas verneombud.

Det er et program utviklet av PBL (Private barnehagers landsforbund) i samarbeid med Stine Sofie Stiftelsen

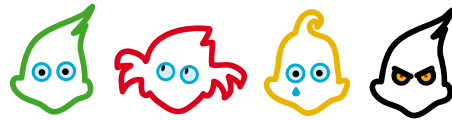
«Det er et tiltak for å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep gjennom å styrke handlingskompetansen til barnehageansatte».

Generelle samtaler med førskolebarna skal hjelpe dem til å forstå hva vold og overgrep er, og hvor de eventuelt kan få hjelp. Et mål er at barnas ferdigheter til å beskytte seg selv skal styrkes og de ansatte skal være trygge på hvordan de skal handle dersom de er bekymret for at barn utsettes for vold og overgrep.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Senterhagen barnehage

Fjellsdalen 9

5155 Bønes

E-post: Hilde.Folleso@bergen.kommune.no

www: [Bergen kommune - Senterhagen barnehage](http://Bergen.kommune.no/Senterhagen-barnehage)

e-post:

barnehage.Senterhagen@bergen.kommune.no

**BERGEN
KOMMUNE**